

Załącznik do Uchwały
Rady Miejskiej Wałbrzycha
Nr z dnia 2015

**Program
przeciwdziałania narkomanii
dla miasta Wałbrzycha
na lata 2016 - 2020**

Wałbrzych, listopad 2015

Wstęp

Narkomania definiowana, jako patologiczne zjawisko społeczne, uzależnienie spowodowane krótszym lub dłuższym zażywaniem leków (głównie przeciwbólowych środków narkotycznych), albo innych środków uzależniających (narkotyki, leki uspokajające i psychotropowe). Charakteryzuje się koniecznością przyjmowania środka odurzającego, tendencją do stałego zwiększania dawki oraz fizycznym i psychicznym uzależnieniem. Zaprzestanie zażywania powoduje bardzo przykre doznania abstynencyjne, prowadzące w krańcowych przypadkach nawet do śmierci. Narkomania w krótkim czasie prowadzi do poważnych zmian psychicznych pod postacią obniżenia uczuciowości wyższej, degradacji społecznej, zaburzeń krytycyzmu, osłabienia woli, kłamiwości.

Często staje się przyczyną wejścia na drogę przestępczą. Produkcja narkotyków, fałszowanie recept, kradzież leków w szpitalach i aptekach, popełnianie przestępstw w celu uzyskania środków na narkotyki są nieodłączną stroną uzależnienia. Zaawansowane stadium narkomanii jest ciężką chorobą wyniszczającą organizm, prowadzącą do śmierci. Śmiertelność u narkomanów jest bardzo wysoka (najczęściej w wyniku przedawkowania), a niezależnie od tego dodatkowym czynnikiem jest obecnie AIDS.

Ograniczenie narkomanii jest trudne, gdyż zyski z handlu, produkcji, przemytu narkotyków są ogromne. Kartele narkotykowe działają sprawnie, posługując się korupcją i przemocą. Poszczególne kraje w różny sposób odpowiadają na problem narkomanii. Od kar długoletniego więzienia, a nawet śmierci dla handlarzy, jak w części państw azjatyckich, po próby legalizacji ograniczonej sprzedaży narkotyków miękkich (Holandia). Karalność dotyczy czasami tylko handlarzy, producentów, a niekiedy również kupujących na własne potrzeby. Skala zjawiska wzrasta, obejmując coraz młodsze dzieci. Sytuację utrudnia też fakt, iż wykrywalność uzależnienia we wczesnym stadium jest sporadyczna ze względu na wielość stosowanych środków i brak wiedzy opiekunów.

W świetle powyższego niezwykle istotne jest przeciwdziałanie temu zjawisku. Opracowany Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Wałbrzycha na lata 2016 - 2020 jest kontynuacją działań już realizowanych w oparciu o dotychczasowy program, uwzględnia działania w kierunku nowych środków psychoaktywnych oraz opiera się na integracji działań i współpracy przedstawicieli instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów niepublicznych.

Ustawodawca w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii zobowiązał jednostki samorządu terytorialnego, w tym samorząd gminny, do realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem narkomanii. Zadania te mają być realizowane przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo – wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności poprzez: działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną oraz zapobiegawczą.

Program jest spójny z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011 – 2016,
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011 – 2016,
- Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Wałbrzycha na lata 2016 – 2018,

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.)
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz.163, z późn.zm),

Analiza problemów społecznych na terenie Wałbrzycha została opisana w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2016-2018. Niniejszy program jest etapem realizacji Strategii.

Ilekcją w Programie jest mowa o profilaktyce należy przez to rozumieć proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu stylowi życia, a także ograniczanie i likwidowanie czynników niekorzystnych dla życia i zdrowia człowieka. Profilaktyka będzie prowadzona na trzech poziomach, odpowiednio od stopnia ryzyka:

Profilaktyka uniwersalna ma na celu przeciwdziałanie inicjacji w zakresie różnych zachowań ryzykownych (zwłaszcza wśród młodzieży szkolnej) poprzez: dostarczenie odpowiedniej informacji oraz wzmacnianie czynników chroniących i redukcję czynników ryzyka. Działania te dotyczą zagrożeń rozpowszechnionych, takich jak np. używanie substancji psychoaktywnych (narkotyki, alkohol) czy przemoc. Odbiorcami działań profilaktyki uniwersalnej jest ogół populacji, np. dzieci i młodzież szkolna, społeczność lokalna. Grupy, do których są kierowane działania profilaktyki uniwersalnej nie są uprzednio

diagnozowane pod względem poziomu ryzyka zachowań problemowych, choć w obrębie grupy poszczególne jednostki mogą się różnić stopniem zagrożenia i rodzajem czynników ryzyka;

Profilaktyka selektywna ma na celu zapobieganie, ograniczenie lub zaprzestanie podejmowania przez jednostkę zachowań ryzykownych. Cele te mogą być osiągnięte między innymi poprzez ograniczanie czynników ryzyka związanych ze środowiskiem rodzinnym i rówieśniczym, poprawę funkcjonowania emocjonalnego i społecznego, kształtowanie adekwatnych przekonań normatywnych dotyczących narkotyków, promocję postaw prozdrowotnych oraz wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów związanych z używaniem narkotyków przez dziecko. Odbiorcy działań profilaktyki selektywnej to podgrupy wybranej populacji (np. ogółu młodzieży) charakteryzujące się obecnością czynników ryzyka (indywidualnych, rodzinnych, środowiskowych), związanych z podejmowaniem danych zachowań ryzykownych, np.: używania czy nadużywania substancji psychoaktywnych. Do odbiorców profilaktyki selektywnej zaliczamy, więc m.in.: „dzieci ulicy”, niepełnoletnie osoby popełniające czyny karalne, osoby zagrożone demoralizacją, dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby okazjonalnie używające narkotyków.

Profilaktyka wskazująca są to działania kierowane do jednostek, u których rozpoznano pierwsze objawy zaburzeń lub szczególnie zagrożonych rozwojem problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych, w związku z uwarunkowaniami biologicznymi, psychologicznymi czy społecznymi. Odbiorcy działań profilaktyki wskazującej to osoby charakteryzujące się czynnikami ryzyka takimi jak: zaburzenia zachowania, zaburzenia koncentracji z deficytem uwagi (ADHD), niepowodzenia szkolne, podejmowanie zachowań ryzykownych, używanie narkotyków problemowo (bez diagnozy uzależnienia), próby samobójcze, konflikty z prawem, wychowywanie się w rodzinie z problemem narkotykowym.

Zasoby Instytucjonalne:

- Specjalistyczny Szpital Zespolony im. Stefana Batorego w Wałbrzychu, Oddział Detoksykacji, ul. Batorego 4;
- Punkt Konsultacyjny dla rodziców dzieci uzależnionych i sięgających po środki odurzające w Dziale Profilaktyki Uzależnień i Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, ul. Grota Roweckiego 3;
- Poradnia Profilaktyczno – Konsultacyjna Monar – Markot w Wałbrzychu, ul. Matejki 6;

- Poradnia Leczenia Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży przy Specjalistycznym Szpitalu Zespolonym im. A. Sokołowskiego, ul. Batorego 4

Realizatorem Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Wałbrzycha na lata 2016 – 2020 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu przy współdziałaniu organizacji pozarządowych. Partnerami w realizacji Programu są podmioty wyszczególnione w art.5 ust.3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Cel nadrzędny Programu:

Zmniejszenie skali zjawiska narkomanii na terenie Wałbrzycha.

Cele szczegółowe:					
1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii					
Lp.	Cel operacyjny	Sposób realizacji - realizatorzy	Adresaci	Czas realizacji	Rezultaty/ Produkty
1	Upowszechnianie wiedzy o problemie zażywania środków psychoaktywnych oraz o ich skutkach	Rozpropagowywanie informacji dotyczących przyczyn, skutków narkomanii oraz instytucji udzielających pomocy MOPS – DPUiIK Policja	Mieszkańcy Wałbrzycha	Całorocznie Realizacja stała	Liczba wydanych artykułów, Liczba ulotek, Liczba plakatów, Liczba billboardów, Liczba wydanych informatorów,
		„Dni Profilaktyki” Narkotykowej (happening, festyn, turniej profilaktyczny, projekcja filmu w plenerze instruktarz dot. pierwszej pomocy w zatruciu środkami psychoaktywnymi, oraz w sytuacjach zagrażających życiu itp.) Współpraca pomiędzy MOPS-DPUiIK a ratownikami medycznymi z miasta Wałbrzycha itp.)	Mieszkańcy Wałbrzycha	26 czerwca Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii	Liczba uczestników Liczba przeprowadzonych instruktaży z pierwszej pomocy,
2	Promocja trybu	Kampania	Uczniowie	Całorocznie	Liczba szkół,

	życia bez nałogów	„Narkotyki, dopalacze? To mnie nie kręci” MOPS - DPUIIK	szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych	wyłączeniem wakacji i ferii zimowych	Liczba uczniów, Liczba materiałów
		Kampania przeciw Dealerom „Dealerom mówimy nie!” Konkurs z nagrodami na materiały multimedialne opracowane przez uczniów MOPS - DPUIIK Policja	Uczniowie, kadra pedagogiczna szkół	Cyklicznie w trakcie roku	Liczba szkół, Liczba uczniów, Liczba nauczycieli
		Konkurs profilaktyczny „ Nie piję, nie biorę, nie palę”, którego celem jest zwiększenie świadomości młodzieży na temat szkodliwości środków psychoaktywnych. Konkurs polega na przygotowaniu materiału filmowego o tematyce uzależnień od środków psychoaktywnych.	Uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych	Realizacja stała, w okresie III – VI – wyniki 26 czerwca podczas Międzynarodowego Dnia Zapobiegania Narkomanii	Liczba szkół biorących udział w konkursie Liczba uczniów biorących udział w konkursie Liczba złożonych prac
		Program „Unplugged” – rekomendowany program profilaktyki uniwersalnej, adresowanym do uczniów w wieku 12-14 lat oraz ich rodziców. Jego celem jest ograniczenie inicjacji używania substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki) MOPS - DPUIIK	Uczniowie i rodzice	Całorocznie z wyłączeniem wakacji i ferii	Liczba szkół, Liczba uczniów, Liczba rodziców
		Warsztaty informacyjno - edukacyjne na temat HIV i AIDS dla młodzieży ponadgimnazjalnej, w szkołach MOPS - DPUIIK CIR	Młodzież gimnazjalna	Całorocznie	Liczba spotkań, Liczba uczniów
3	Podnoszenie poziomu	Szkolenie z zakresu przeciwdziałania	Pracownicy socjalni,	Sukcesywnie w trakcie roku	Liczba pracowników socjalnych i

	kompetencji kadry zajmującej się problemem	narkomanii i zachowań ryzykownych MOPS - DPUIIK	asystenci rodziny, koordynatorzy pieczy zastępczej, pedagodzy szkolni		asystentów, koordynatorów pieczy zastępczej biorących udział w szkoleniu
		Cykliczne spotkania edukacyjno - informacyjne	Pracownicy DPUIIK Policja Kadra pedagogiczna	kwartalnie	Liczba spotkań

2. Pomoc dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem oraz ich rodzin w wychodzeniu z uzależnienia od środków psychoaktywnych.

Lp.	Cel operacyjny	Sposób realizacji - realizatorzy	Adresaci	Czas realizacji	Rezultaty/ Produkty
1	Udzielanie informacji na temat wychodzenia z uzależnienia od środków psychoaktywnych wśród rodzin dotkniętych problemem	Punkt Konsultacyjny dla rodziców dzieci uzależnionych od narkotyków MOPS - DPUIIK w CIR	Rodzice dzieci sięgających po narkotyki, młodzież eksperymentująca oraz uzależniona	Całorocznie	Liczba osób korzystających z Punktu, Liczba udzielonych porad
		Punkt Konsultacyjny Realizator wyłoniony w drodze konkursu Obecnie Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjna Monar-Markot	Osoby uzależnione i eksperymentujące ze środkami psychoaktywnymi	Całorocznie	Liczba osób korzystających z Punktu, Liczba udzielonych porad
2	Prowadzenie specjalistycznej terapii i poradnictwa	Grupa motywacyjna dla osób uzależnionych od narkotyków DPUIIK-CIR	Osoby uzależnione i/lub zagrożone uzależnieniem	Całorocznie	Liczba osób uczestniczących w grupach, Liczba spotkań grupy
		Indywidualna terapia uzależnień dla młodzieży Poradnia Leczenia Uzależnień dla dzieci i młodzieży	Dzieci i młodzież uzależniona od narkotyków i innych środków psychoaktywnych	Całorocznie	Liczba osób uczestniczących w terapii
		Grupowa terapia uzależnień dla młodzieży Poradnia Leczenia Uzależnień dla dzieci i młodzieży	Młodzież uzależniona od narkotyków i innych środków psychoaktywnych	Całorocznie	Liczba osób w grupie, Liczba spotkań grupy
		Terapia rodzin dzieci	Rodzice i dzieci	Całorocznie	Liczba osób

		uzależnionych Poradnia Leczenia Uzależnień dla dzieci i młodzieży			uczestniczących w terapii
		Terapia i leczenie uzależnień od środków psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, alkohol) Poradnia Leczenia Uzależnień dla dzieci i młodzieży	Dzieci i młodzież uzależniona od narkotyków i innych środków psychoaktywnych	Całorocznie	Liczba osób uczestniczących w terapii
		Grupa dla rodziców dzieci uzależnionych od narkotyków i innych środków psychoaktywnych DPUiIK-CIR, Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjna Monar-Markot	Rodzice	Całorocznie	Liczba osób uczestniczących w grupach, Liczba spotkań grupy,

Źródłem finansowania Programu są środki z dochodów własnych gminy w tym pochodzące z opłat za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (art.2, ust.2 oraz art.75, pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii) oraz innych źródeł.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Dla zbadania skuteczności Programu prowadzona będzie ewaluacja, a na podstawie wniosków mogą zostać zaproponowane zmiany do Programu.